

Západočeská univerzita v Plzni

Právnická fakulta – katedra trestního práva

Posudek na rigorózní práci Mgr. Gizely Andrejové, LL.M.

Sexuologické ochranné léčení uložené dospělému pachateli

1) Zaměření RP a její základní koncepce

Autorka zvolila velmi zajímavou a aktuální problematiku sexuologického ochranného léčení, která doposud nebyla monograficky uceleně odborně zpracována. Rigorózní práce je zaměřena především na rozbor současné právní úpravy příslušných ustanovení trestního zákoníku a trestního řádu, doplněný o medicínské (zejména psychiatrické) aspekty tohoto institutu. Předností práce je tak i její mezioborové zpracování. V tomto ohledu lze práci hodnotit jako vyváženou a korespondující zvolenému tématu.

2) Použité metody a způsob zpracování zvolené problematiky

Základními metodami použitými při zpracování práce jsou metody kompilativní, syntetická a analytická. Kromě toho využila autorka i komparativní metodu, když do své práce zařadila srovnání české právní úpravy s právní úpravou ochranného léčení v SRN. Rigorózní práce je čtivá, má logickou strukturu, čtenáři nabízí komplexní a propracovaný pohled na danou problematiku, jazyk rigorózní práce je kultivovaný, bez závad a na vysoké úrovni je i formální stránka práce. Vybraná ustanovení trestního zákoníku, trestního řádu a souvisejících předpisů jsou v závislosti na literárních pramenech a vybrané judikatuře velmi zdařile vyložena a komentována. Úvahy a polemiky de lege ferenda pak dokládají schopnost autorky generalizovat získané poznatky a vyvodit z nich odpovídající závěry a doporučení.

3) Zvolená systematika práce

Předložená rigorózní práce má rozsah 117 stran, obsahuje úvod, závěr, přehledný a bohatý seznam použité literatury a judikatury a cizojazyčné resumé. Autorka problematiku přehledně dělí do čtrnácti kapitol, když těžiště práce je obsaženo v kapitolách šest až jedenáct, které jsou zpracovány velmi zdařile.

V úvodních kapitolách autorka definuje cíle své práce, metody zpracování a strukturu práce a stručně seznamuje čtenáře s vymezením základních pojmů dané problematiky včetně uvedení uceleného přehledu relevantních zdrojů

platné právní úpravy. Následuje vymezení pojmu ochranného léčení a jeho účelu se zřetelem na společné i rozdílné znaky obou druhů trestněprávních sankcí.

V kapitole čtvrté se autorka zabývá uplatněním základních zásad při ukládání ochranného léčení a v kapitole páté podává přehled jednotlivých typů ochranného léčení.

Kapitola šestá je věnována podrobnému rozboru jednotlivých sexuálních deviací s uvedením jejich možného vlivu na druh a závažnost případné trestné činnosti s příslušnou deviací související. Tato kapitola je zpracována zvlášť zdařile s využitím rozsáhlého poznámkového aparátu, výklad spíše medicínských neprávnických pojmů je srozumitelný a pro čtenáře právníka představují právě tyto pasáže tzv. přidanou hodnotu.

V navazující sedmé kapitole řeší autorka otázky spojené s vlivem sexuálních deviací na vlastní trestní odpovědnost pachatele, tedy otázky spojené s přičetností či spíše nepřičetností pachatele, eventuálně zmenšenou přičetností. Tyto úvahy jsou klíčové pro posouzení, zda bude možné pachateli následně uložit ochranné sexuologické léčení.

Kapitoly 8 a 9 jsou věnovány rozboru příslušných hmotněprávních i procesněprávních ustanovení trestního zákoníku a trestního řádu upravujících podmínky ukládání ochranných opatření. Autorčin výklad předmětných ustanovení je přesvědčivý, zároveň srozumitelný a na vysoké odborné úrovni. Autorka při něm vhodně využívá jak dostupné vědecké literární prameny, tak i judikaturu obecných soudů.

Výkon sexuologického ochranného léčení v obou jeho podobách (ambulantní i ústavní) je předmětem rozboru desáté kapitoly. Autorka zde poukazuje na limity současné právní úpravy, které v praxi mohou mít zásadní význam pro efektivitu této sankce. Přínosem jsou zde praktické poznatky, které autorka čerpala přímo od specializovaného personálu Věznice Kuřim.

V jedenácté kapitole se autorka zabývá trváním sexuologického ochranného léčení a to v závislosti na tom, zda se jedná o léčení ve formě ústavní či ambulantní. V této souvislosti autorka nepřehlédla ani novelu provedenou z.č. 150/2016 Sb., kterou byla s účinností od 1.7.2016 zrušena povinnost periodicky rozhodovat o dalším trvání ambulantního ochranného léčení.

V kapitole dvanácté, věnované komparaci naší právní úpravy ochranného léčení s právní úpravou v SRN, prokazuje autorka schopnost pracovat s odbornou zahraniční literaturou. Tato kapitola je zpracována sice stručně, ale i tak poskytuje čtenáři dostatečný podklad pro získání alespoň základního přehledu o německé právní úpravě. V předposlední kapitole poukazuje autorka na některé praktické problémy spojené s ukládáním a výkonem ochranného

sexuologického opatření. Následně přehledně shrnuje své poznatky a úvahy de lege ferenda pak dokládají schopnost autorky generalizovat získané poznatky a vyvodit z nich odpovídající závěry a doporučení.

4) Problémy a nedostatky práce

Rigorózní práce netrpí žádnými výraznějšími problémy či nedostatky. Pouze při propojení kapitol šest a sedm bych očekával ještě hlubší analýzu či zamyšlení autorky nad tím, jak velký vliv mají konkrétní sexuální deviace na jednotlivé složky přičetnosti pachatele a zda lze tedy např. o některých tvrdit, že v případě jejich diagnózy u pachatele je více či méně pravděpodobné, že pachatel bude nepřičetný.

5) Celkové zhodnocení práce

Předložená práce svým rozsahem, koncepcí a způsobem zpracování splňuje požadavky kladené na rigorózní práci. Autorka prokázala velmi dobrou schopnost pracovat s odbornými prameny a vybranou judikaturou, její analytické a argumentační schopnosti jsou na vysoké odborné úrovni a celková formální stránka práce ukazuje na velmi pečlivý přístup autorky ke zpracování její rigorózní práce. Vzhledem k shora uvedenému ji doporučuji k ústní obhajobě.

V Plzni dne 28. 8. 2017

JUDr. Petr Kybíc, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
Katedra trestního práva

Oponentní posudek

rigorózní práce Mgr. Gizely Andrejové, LL.M. na téma „Sexuologické ochranné léčení uložené dospělému pachateli“.

Předložená rigorózní práce je zpracována v rozsahu 132 stran a jejím nosným tématem je charakteristika a ukládání sexuologického ochranného léčení v trestním řízení.

Téma práce odpovídá současnému trendu v páchání mravnostní trestní činnosti a negativním dopadům na společnost, zejména však na výchovu mládeže. Posuzování sexuálních deliktů umocňují v řadě případů až fatální následky na životech a zdraví obětí.

Cíl rigorózní práce, jak si jej autorka vymezila v úvodu, je rozbor stavu mravnostní trestné činnosti a souvisejících otázek, zejména rozbor právní úpravy sexuologického ochranného léčení, které je obvykle, mimo jiné, ukládáno pachatelům mravnostní trestné činnosti. Je autorkou dále správně konstatováno, že tato problematika, sexuologického ochranného léčení, nebyla z pohledu právní vědy zatím souhrnně ani monograficky zpracována.

Rigorózní práce je velmi obsáhlá, je rozvržena do 14 kapitol, včetně úvodu a závěru. Úvodní část práce je věnována obecnému vymezení základních pojmů a východisek celé problematiky, včetně základních zdrojů právní úpravy ochranného léčení. Vedle právních předpisů jsou uvedeny i některé interní předpisy, týkající se dané oblasti. Jde o základní a ucelenou zdrojovou charakteristiku v dané oblasti.

Ve třetí kapitole je věnována pozornost charakteristice a základnímu vymezení ochranného léčení a jeho účelu a jsou odpovídajícím způsobem, i co rozsahu, vymezeny rozdíly mezi trestem a ochranným opatřením jako druhů sankcí.

Ve čtvrté kapitole je věnována dostatečná pozornost zásadám pro ukládání ochranného léčení. Nad rámec právní úpravy jsou tyto zásady dobře rozděleny na obecné a speciální, včetně jejich charakteristik. Je tím prokázána velmi dobrá schopnost analytického myšlení a utváření závěrů.

Nejrozsáhlejší a z pohledu zaměření práce i stěžejní kapitolou je kapitola šestá. Podrobně, věcně i obsahově správně jsou definovány sexuální deviace, včetně jejich zacílení jako příčin sexuálně motivovaným kriminálním jednáním. Pozornost je věnována i možné léčbě těchto deviací. Tato problematika je zpracována celistvě v dostatečném rozsahu, na velmi dobré odborné úrovni.

Sedmá kapitola se zabývá hmotně právními souvislostmi sexuálních deviací a to jejich vlivem na příčetnost, resp. nepřičetnost pachatele, případně vlivem na zmenšenou příčetnost. Vcelku správně si autorka klade otázku, zda je ochranné sexuologické léčení dostatečným a efektivním řešením nápravy pachatele sexuálně motivovaného trestného činu.

Navazuje pak osmá kapitola, ve které jsou charakterizovány procesně právní aspekty dané problematiky. Je zde charakterizováno za jakých podmínek rozhoduje soud o sexuologickém ochranném léčení v hlavním líčení, a kdy o něm může rozhodovat ve veřejném zasedání. Zohledněna je také problematika podání návrhu státního zástupce na uložení ochranného léčení. Tato kapitola zahrnuje rovněž procesní postup uložení sexuologického ochranného léčení v rámci sjednání dohody o vině a trestu.

V navazující kapitole deváté je pojednáno o uložení sexuologického ochranného léčení s jeho specifiky v závislosti na splnění hmotně právních podmínek. Je správně konstatováno, že soud může uložit ochranné léčení obligatorně, nebo fakultativně. Blíže jsou rozebírány obě varianty, včetně podskupin podmínek pro obligatorní uložení ochranného léčení a pro fakultativní uložení sexuologického ochranného léčení podle § 99 odst. 2 písm. a) TrZ.

Desátá kapitola je věnována mimo jiné i výkonu sexuologického ochranného léčení. Jak výkon v ambulantní, tak v ústavní formě má svá specifika právní i ryze praktická. Právě podoba výkonu sexuologického ochranného léčení, jak autorka správně zdůrazňuje, je přitom zcela zásadní pro určení, do jaké míry bude uložení tohoto typu trestní sankce efektivní. Samostatná pozornost je zde věnována i výkonu sexuologického ochranného léčení ve výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody a změně formy výkonu ochranného léčení popřípadě upuštění od tohoto výkonu.

Předmětem bližšího rozboru v jedenácté kapitole je trvání sexuologického ochranného léčení. Výklad je rozdělen podle formy výkonu tohoto ochranného léčení, přičemž je zohledněna skutečnost, že trestní zákoník spolu s trestním řádem byl novelizován zákonem č. 150/2016 Sb., účinným od 1.7.2016, kterým byla zrušena povinnost pravidelného rozhodování o dalším trvání *ambulantního* ochranného léčení. Mimo jiné se v této kapitole autorka věnuje v dostatečném rozsahu i otázkám dohledu po propuštění z tohoto ochranného léčení.

Obsahem dvanácté kapitoly je pohled na danou problematiku v zahraničních úpravách, specificky je podán stručný, leč výstižný, výklad německé právní úpravy ochranného a

nápravného opatření.

Třináctá kapitola je věnována rozboru praxe při ukládání ochranného sexuologického léčení. Závěrem jsou předloženy některé návrhy de lege ferenda.

Rigorózní práce je zpracována velmi pečlivě, argumentačně, věcně a odborně správně, s přiléhavou odbornou argumentací a erudicí. Po odborné stránce nelze práci v podstatě nic vytknout.

Rigorózní práce je ovšem právem považována za určitý druh vědecké práce, ve které nezbytnou součástí mimo stanovení cíle, je vymezení určité hypotézy o stavu a vývoji naznačené oblasti, která má být prací zpracována, a k tomu by měly být vymezeny základní metody práce, které autor hodlá využít ke zpracování. Cíl práce byl stanoven, zbývající instrumenty ovšem schází.

V celkovém zhodnocení práce je nutné uvést, že jde o práci zpracovanou na vysoké odborné úrovni, ovšem (bohužel) bez tzv. přidané hodnoty. Práce je totiž téměř v celé šíři popisná bez další invence. Na druhou stranu je potřebné uvést, že originalita a vysoký přínos práce je potřebné spatřovat v ojedinělém komplexním zpracování problematiky a to na vysoké odborné úrovni.

Autorka vycházela z řady literárních zdrojů, se kterými také velmi dobře pracuje a dokáže je argumentačně v přiléhavé formě použít.

Autorka touto rigorózní prací v dostatečné míře prokázala svou erudovanost, schopnost pracovat se zdroji. Prokázala velmi dobré analytické a právní myšlení a vyvozování závěrů z toho plynoucích.

I přes naznačené výhrady práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako velmi dobrou.

Otázky k obhajobě nepokládám, ty vyplynou až z průběhu obhajoby.

V Praze, dne 19.4.2017

Doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
Katedra trestního práva

